

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

26 вересня 2017 року

м. Чернігів

№ 12-р/к

Справа № 02-05/12-2017

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Адміністративна колегія Чернігівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 02-05/12-2017(далі – Справа) про порушення публічним акціонерним товариством по газопостачанню та газифікації «Чернігівгаз» законодавства про захист економічної конкуренції та подання з попередніми висновками у справі відділу досліджень та розслідувань від 02.08.2017 №19-пв,

ВСТАНОВИЛА:

1. Предмет Справи

(1) Вчинення публічним акціонерним товариством по газопостачанню та газифікації «Чернігівгаз» порушення, передбаченого частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»: дії у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу (метану), що можуть призвели до ущемлення інтересів споживача, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(2) Порушення вчинене шляхом:

припинення 25.08.2016 газопостачання до помешкання Красноок Наталії Василівни (далі – Красноок Н.В., Заявниця) за адресою: Чернігівська область, Бобровицький район, с. Мирне, вулиця Жовтнева, 14.

2. Відповідач

(3) Відповідачем у Справі є публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Чернігівгаз» (далі – ПАТ «Чернігівгаз», Товариство, Відповідач).

(4) Відповідач(ідентифікаційний код 03358104, місцезнаходження: вулиця Любецька, 68, м. Чернігів, 14021) є юридичною особою, зареєстрованою у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) виконавчим комітетом Чернігівської міської ради 24.11.1994, 08.10.2004, 1 064 120 0000 000322.

(5) Як вбачається із відомостей ЄДР, основним видом діяльності Товариства є: розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи (код КВЕД 35.22).

(6) ПАТ «Чернігівгаз» є ліцензіатом Національної комісії регулювання електроенергетики України (далі – НКРЕ) з таких видів діяльності, як розподіл природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ (ліцензія АЕ № 295556 від 03.04.2015, строк дії ліцензії 31.03.2015 по 30.03.2020, далі – Ліцензія).

(7) Товариство є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. Процедурні дії

(8) На адресу територіального відділення 03 травня 2017 року надійшла заява Красноок Н.В. (від 29.04.2017 №б/н вхід. №02-01/749-42-К) щодо ознак порушення

законодавства про захист економічної конкуренції ПАТ «Чернігівгаз».

(9) Розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 10.05.2017 за №12 - 2017/1-рп/к розпочато розгляд справи № 02-05/12-2017 за ознаками вчинення ПАТ «Чернігівгаз» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»: дії у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу (метану), що можуть призвести до ущемлення інтересів споживача, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4. Визначення монополюючого (домінуючого) становища суб'єкта господарювання на ринку

(10) Становище ПАТ «Чернігівгаз» на ринку розподілу природного газу (метану) місцевими газовими мережами на території здійснення ліцензованої діяльності в територіальних межах Чернігівської області визначалось відповідно до Методики визначення монополюючого (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонополюючого комітету України від 05.03.2002 №49-р, та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 №317/6605 (далі – Методика), з урахуванням особливостей, визначених пунктом 2.2. Методики.

(11) Об'єктом аналізу щодо визначення монополюючого (домінуючого) становища є: ПАТ «Чернігівгаз», яке надає послуги з розподілу природного газу газовими мережами що перебувають у власності, обслуговуванні та користуванні Товариства та знаходяться на території здійснення ліцензованої діяльності в територіальних межах Чернігівської області.

(12) Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах яких споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого (пункт 5.1. Методики).

(13) Згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії» ринок розподілу природного газу трубопроводами віднесено до сфери діяльності природних монополій.

(14) Відповідно до статті 7 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 Закону України «Про природні монополії», підлягає ліцензуванню: Товариство діє на підставі Ліцензії.

(15) Статтею 1 Закону України «Про природні монополії» визначено, що природна монополія - стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

(16) Послуги з розподілу природного газу газовими мережами що перебувають у власності, обслуговуванні та користуванні Товариства та знаходяться на території здійснення ліцензованої діяльності в територіальних межах Чернігівської області (далі – Послуги), не мають товарів-замінників, оскільки споживачі Послуг не можуть обрати інших послуг на заміну.

(17) Відтак, Товарними межами ринку є Послуги.

(18) Споживачами/замовниками, які отримують або мають намір отримати послуги з розподілу природного газу газовими мережами що перебувають у власності, обслуговуванні та користуванні Товариства, є фізичні та юридичні особи.

(19) Територіальними (географічними) межами ринку є територія Чернігівської області, на якій розташовані газові мережі, що знаходяться на балансі (у володінні, користуванні, оперативному управлінні тощо) ПАТ «Чернігівгаз».

(20) Часовими межами ринку визначено період з 01.01.2016 по 31.12.2016 та з 01.01.2017 по 26.09.2017 – проміжок часу, протягом якого залишалися незмінні структура ринку, співвідношення попиту та пропозицій на ньому.

(21) До бар'єрів вступу на ринок відноситься, зокрема:

- наявність Ліцензії на Послуги,
- наявність у ПАТ «Чернігівгаз» договору із Споживачем на Послуги,
- наявність матеріально-технічної бази, технологій, які забезпечують можливість здійснення господарської діяльності на вказаному ринку.

(22) Враховуючи, що монопольне (домінуюче) становище ПАТ «Чернігівгаз» визначається відповідно до абзацу першого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», коли суб'єкт господарювання не має жодного конкурента на відповідному ринку, то розрахунок частки не є доцільним, оскільки очевидно, що його частка в такому випадку становить 100%.

(23) Потенційні конкуренти Товариства на ринку розподілу природного газу відсутні.

Крім цього, для потенційних конкурентів мають місце адміністративні бар'єри для вступу на ринок, оскільки для здійснення господарської діяльності на ньому необхідно мати/отримати ліцензію.

(24) Враховуючи вищевикладене, ПАТ «Чернігівгаз» за результатами діяльності з 01.01.2016 по 31.12.2016 та з 01.01.2017 по 26.09.2017 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу (метану) у Чернігівській області в межах розташування газових мереж, що перебувають у власності, обслуговуванні та користуванні Товариства із часткою 100%.

5. Обставини Справи

(25) Основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання житлово – комунальних послуг між виробниками, виконавцями, споживачами їхні права та обов'язки визначає Закон України «Про житлово – комунальні послуги» (далі – Закон); Правила постачання природного газу, затверджені постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 30.09.2015 №2496, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за №1382/27827 (далі – Правила); Типовий договір постачання природного газу споживачам (затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 №2500, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за №1386/27831), Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП 30.09.2015 за №2494, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за №1379/27824 (далі – Кодекс).

(26) Газопостачання (постачання природного газу) є комунальною послугою, для надання якої виробник/виконавець отримує ліцензію та надає її на підставі укладеного із споживачем договору (статті 16,19,20,21 Закону, пункт 3 розділу I, пункти 1,2,22,23 розділу III Правил).

(27) Споживач зобов'язаний своєчасно оплачувати за отримані Послуги (пункт 5 частини третьої статті 20 Закону).

(28) Пунктом 17 розділу III Правил передбачено: якщо побутовий споживач не здійснив оплату за спожитий природний газ протягом десяти днів після строку, визначеного договором постачання природного газу, постачальник має право здійснити заходи з припинення постачання природного газу споживачу шляхом направлення споживачу письмового повідомлення (з відміткою про вручення) з вимогою самостійно припинити споживання природного газу за рахунок перекриття запірною пристроєм перед газовим приладом та допустити представника постачальника за пред'явленням службового посвідчення на об'єкт для пломбування запірних пристроїв, що має здійснюватися з дотриманням техніки безпеки. При цьому в повідомленні про припинення споживання природного газу постачальник має зазначити підстави та дату припинення газоспоживання, яка не може бути раніше ніж через три дні після дати отримання повідомлення.

(29) Постачальник має право здійснити заходи з припинення газопостачання споживачу через залучення до цих робіт оператора газорозподільних мереж (далі - Оператор ГРМ). Для цього постачальником має бути укладений з Оператором ГРМ договір на виконання робіт, пов'язаних з припиненням/обмеженням газопостачання споживачам. При необхідності здійснення заходів з обмеження чи припинення газопостачання споживачу постачальник надсилає Оператору ГРМ відповідне письмове повідомлення (з позначкою про вручення), копію якого надсилає споживачу (з позначкою про вручення), в якому повинен зазначити підстави припинення, дату та час, коли необхідно припинити розподіл природного

газу на об'єкт споживача. У такому разі Оператор ГРМ відповідно до умов укладеного договору на виконання робіт, пов'язаних з припиненням/обмеженням газопостачання, здійснює в установленому порядку припинення розподілу природного газу на об'єкт споживача, після чого повідомляє про це постачальника.

(30) Побутовий споживач, що має прострочену заборгованість перед постачальником за послуги з газопостачання, не має права протидіяти постачальнику та/або Оператору ГРМ у заходах із припинення газопостачання та на письмову вимогу постачальника має самостійно припинити власне газоспоживання.

(31) Вказаний порядок передбачає можливість проведення відключення лише в разі належного вручення споживачеві попередження про припинення газопостачання (пункт – 17 Правил).

(32) 16.12.2013 між Красноок Н.В. та ПАТ «Чернігівгаз» був укладений договір про надання Послуг за адресою: Чернігівська область, Бобровицький район, с. Мирне, вулиця Жовтнева, 14.

(33) Згідно із постановою НКРЕКП від 28.05.2015 №1640 з 01 липня 2015 року Ліцензія Відповідача анульована; постановою НКРЕКП від 28.05.2017 №1694 постачальником природного газу призначено ТОВ «Чернігівгаз Збут», що в установленому порядку отримало ліцензію на постачання природного газу і здійснюватиме виключно реалізацію природного газу, в зв'язку з чим Заявницею був укладений договір на постачання природного газу із ТОВ «Чернігівгаз Збут» шляхом надання заяви - приєднання до публічного договору

(34) В той же час, пунктом 5 розділу IV Правил, визначено, якщо на початок періоду фактичного постачання природного газу новим постачальником чи протягом цього періоду у споживача виникне прострочена заборгованість за поставлений природний газ перед попереднім постачальником, попередній постачальник має право здійснити заходи, передбачені Правилами, щодо припинення постачання природного газу споживачу-боржнику.

(35) За повідомленням Відповідача, у Красноок Н.В. станом на 01.07.2015 існувала заборгованість за спожитий природний газ перед ПАТ «Чернігівгаз» у розмірі 759,94 грн. (лист ПАТ «Чернігівгаз» від 15.05.2017 №СЛ – 3576 вхідний від 16.05.2017 №02-01/802).

(36) 13.06.2016 контролером ПАТ «Чернігівгаз» Заявниці особисто вручено під підпис попередження про припинення газопостачання на підставі заборгованості за спожитий природний газ в розмірі 759,94 грн, «яким було повідомлено про порядок та строк врегулювання питання щодо сплати заборгованості, а також порядок і строк припинення газопостачання ПАТ «Чернігівгаз» (мова оригіналу, лист ПАТ «Чернігівгаз» від 15.05.2017 №СЛ – 3576 вхідний від 16.05.2017 №02-01/802) як вважає Товариство(далі – Попередження Заявниці).

(37) Тому, з огляду на вимоги абзацу другого пункту 19 Правил (у разі не оплати Послуг споживачем протягом 10 днів після отримання письмового попередження з позначкою про вручення) Товариство 25.08.2016 відключило від газопостачання житловий будинок Заявниці (за вище вказаною адресою), у зв'язку з заборгованістю (Акт №95 від 25.08.2016 на підключення/відключення подачі газу).

(38) Але, такі дії Відповідача не відповідають вимогам чинного законодавства, з огляду на наступне.

(39) Письмове повідомлення про відключення споживача повинно містити: підстави припинення, дату та час, коли необхідно припинити постачання природного газу на об'єкт споживача(абзац другий пункту 17 Правил) – у попередженні (отриманому Заявницею) зазначено: споживач Красноок Наталія Василівна адреса: с. Мирне, вул. Жовтнева, 14, показники лічильника газу 32688 м. куб, сума заборгованості 759,94 грн. на 31.05.2016, попередження отримав 13.06.2016 підпис Красноок Н.В.

(40) Підстави відключення помешкання Заявниці за Актом №95 від 25.08.2016 про відключення споживача Красноок Н.В. за адресою вул. Жовтнева, с. Мирне, Бобровицького району, складеного представниками ПАТ «Чернігівгаз», борг 3700 гр.

(41) Заявниця не отримувала і повідомлення від ТОВ «Чернігівгаз Збут» про припинення постачання природного газу (у зв'язку з виниклою заборгованістю за спожитий природний газ в сумі 3700) чи копії повідомлення постачальника до Оператора ГРМ (ПАТ «Чернігівгаз») про припинення газопостачання до її помешкання, як передбачено пунктом 5

розділу IV Правил.

(42) Отже, Попередження Заявниці не відповідає пункту 17 Правил.

(43) Неправомірність дій Відповідача щодо відключення помешкання Красноок Н.В. від мереж газопостачання підтверджено і судовими рішеннями у судовій справі №729/1068/16-ц: Бобровицького районного суду від 18.10.2016 та Апеляційного суду Чернігівської області від 12.01.2017.

(44) За повідомленням Товариства, 16.01.2017 газопостачання до помешкання Красноок Н.В. було відновлено (лист ПАТ «Чернігівгаз» від 15.05.2017 №СЛ – 3576 вхід. №02-01/802 від 16.05.2017).

6. Висновки у Справі

(45) Таким чином, дії ПАТ «Чернігівгаз» щодо припинення газопостачання до помешкання Заявниці з недотриманням вимог Правил, є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу (метану), що призвели до ущемлення інтересів споживача(Красноок Н.В.), які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(46) За результатом аналізу матеріалів Справи було складено подання з попередніми висновками від 02.08.2017 №02-пв, копії якого 02 серпня 2017 року надіслані ПАТ «Чернігівгаз»(лист вихід. №02-01/1998) та Красноок Н.В. (лист вихід. №02-01/1999).

(47) Зауважень на подання з попередніми висновками від 02.08.2017 №02-пв від Заявниці та Товариства не надходило.

(48) На засіданні адміністративної колегії територіального відділення при прийнятті рішення у Справі:

представник ПАТ «Чернігівгаз» Чернінська Людмила Миколаївна (довіреність від 07.02.2017 №007Др-17-0217), факт вчинення порушення визнала, просила врахувати припинення порушення;

представник Заявниці Красноок Н.В. – Гробовий Євгеній Юрійович (довіреність від 21.11.2016) просив врахувати: довготривалий характер вчиненого порушення (з 26.08.2016 по 16.01.2017) та відмову Товариства добровільно припинити порушення(припинено після набрання судовим рішенням чинності) та відшкодувати споживачу завдані збитки (5513,49 грн.).

7. Визначення розміру штрафу

(49) Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», накладається штраф у розмірі до десяти відсотків від доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(50)Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПАТ «Чернігівгаз» за 2016 рік –2 159 592 тис. грн. (Звіт про фінансові результати за 2016 рік форма №2-м).

При визначенні розміру штрафу адміністративна колегія врахувала наступні обставини:

- визнання факту вчинення порушення;
- порушення припинено;
- сприяння розгляду Справи.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 12, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктами 29, 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року №5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за №90/299 (у

редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Чернігівського обласного територіального відділення

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Чернігівгаз» за результатами діяльності з 01.01.2016 по 31.12.2016 та з 01.01.2017 по 26.09.2017 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу (метану) у Чернігівській області в межах розташування газових мереж, що перебувають у власності, обслуговуванні та користуванні Товариства із часткою 100%.

2. Визнати, що публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Чернігівгаз» (ідентифікаційний код 03358104, місцезнаходження: вулиця Любецька, 68, м. Чернігів, 14021,) вчинило порушення, передбачене пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»: дії у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем (припинення 25.08.2016 газопостачання до помешкання Красноок Наталії Василівни за адресою: Чернігівська область, Бобровицький район, с. Мирне, вулиця Жовтнева, 14, з недотриманням вимог Правил постачання природного газу, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.09.2015 №2496, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за №1382/27827) на ринку розподілу природного газу (метану), що призвели до ущемлення інтересів споживача Красноок Н.В., які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За вказане порушення у пункті 2 цього рішення накласти на публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Чернігівгаз штраф у розмірі 7 000 (сім тисяч) грн.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання копії рішення про накладення штрафу.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати Чернігівському обласному територіальному відділенню Антимонопольного комітету України документ, що підтверджує сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржено до господарського суду Чернігівської області у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова колегії

Н. В. Казацька

Виконавець
Заступник начальника
структурного підрозділу

М.С. Скрипко

В.Г. Оношко

Завідувач юридичного сектору

О.П. Полякова

Секретар колегії

О.В. Клименко

Члени колегії

В.Г. Оношко

О.П. Полякова

М.С. Скрипко